

Moduleopzet - Rampen en crisisbeheersing

- Opleiding** : HBO – opleiding Integrale Veiligheid
Onderwerp : Scenarioplanning i.h.k.v. rampen en crisisbeheersing
Periode & omvang : Jaar 3 / Blok 3 (1 ECTS) en Blok 4 (1 ECTS)
- Doel** : 'Hands on ervaring' opdoen met het ontwikkelen van diverse what-if scenario's in het kader van rampen en crisisbeheersing.
- Randvoorwaarde** : Beschikken over een real-life praktijkcase dat zich leent voor een rampen en crisisbeheersingsvraagstuk. Denk aan een festival, vliegveld of watermanagement.
- Focus** : Blok 3
- Overzicht van scenarioplanning i.r.t. veiligheid;
 - Uitvoeren van een omgevingsanalyse;
 - Onderzoeken van abrupte-discontinuïteiten;
 - Komen tot een scenario-selectie;
 - Uitwerken 'concept' beeldende scenario's.
- Blok 4
- Volwassen maken scenario's door verbeelden;
 - Bestaand Veiligheidsplan 'Praktijkcase' afzetten tegen scenario's;
 - Aanvullend veiligheidsbeleid formuleren;
 - Implementatievoorstel veiligheidsbeleid uitwerken: o.a. organisatie/communicatie en middelen;
 - In kaart brengen van de signalen die belangrijk zijn voor een Strategic Early Warning System (S-EWS).
- Wat is het wel/niet** : Wel:
- Het uitvoeren van een omgevingsanalyse op macro- en (gedeeltelijk) meso-niveau;
 - Het ontwikkelen een set van scenario's die hout snijden in het kader van de businesscase;
 - Het vertalen van de scenario's in veiligheidsbeleid en implementatie-aspecten waaronder een S-EWS.
- Niet:
- Het uitvoeren van een toekomstanalyse;
 - Het ontwikkelen van toekomstscenario's (verkenningen);
 - Het ontwikkelen van een scenario-raamwerk.
- Raakvlak binnen opleiding** : (Leer)reflectie wordt uitgevoerd op basis van individuele beroepsontwikkeling.
- Middelen** : Handboek Scenarioplanning (ISBN 978-901307697-4)
Hierbij dient het boek als handleiding om te komen tot plausible en sprekende scenario's i.h.k.v. veiligheid. Onderdelen uit het boek dienen vertaald te worden naar de eigen beroepspraktijk waarbij tijdens beide blokken niet gewerkt wordt met toekomstscenario's maar pur-sang whatif scenario's. Deze zijn gebaseerd op abrupte discontinuïteiten. De focus tijdens de lessen ligt op de onderdelen: omgevingsanalyse (hoofdstuk 8), verbeelden van scenario's (hoofdstuk 10), strategische evaluatie en ontwikkeling (hoofdstuk 12 en 13) en het opzetten van een Strategic Early Warning System (hoofdstuk 16).

Aanvullende informatie over scenarioplanning: www.ivto.org

Opzet Blok 3

Wk	Onderwerp	Handboek SP
1	<p><i>College 2-uur:</i> Introductie Scenarioplanning (i.r.t. veiligheid)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gebeurtenissen in een onzekere wereld - Soorten scenario's - Waarom scenarioplanning - Toekomstscenario's – wat is toekomst? – What-if scenario's pur-sang - Toepassingen - Het proces: in a nutshell - Vooruitblik: praktijk en week 2 <p><i>Praktijk 2-uur:</i> Praktijkcase (zelf in te brengen) Vorbereiden van een scenariotraject</p> <p>Eindresultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat is de scenariovraag? - Wie zijn de stakeholders? - Wat zijn de keyfactors? - Wat is de scenariotoepassing? - Wat is de tijdshorizon? - Wat is de informatiescoop? - Wat is het scenariokarakter? <p>NB: (let op dit is bij IV vooral wildcard denken!)</p> <p>Groepen maken: maximaal 6 personen.</p>	<p>Deel 1:</p> <p>Hfdstk 1 Hfdstk 2</p> <p>§3.3, §3.4 §3.5, §3.7</p> <p>Deel 2:</p> <p>§4.2</p>
2	<p><i>College 1-uur:</i> Scenario's ontwikkelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Scenariodenken – in a nutshell - Uitvoeren van een omgevingsanalyse (uitgeklede toekomstanalyse) <ul style="list-style-type: none"> o Macro: PEST analyse o Meso: de markt vrij analyseren (blz. 227 & 284) <p><i>Praktijk 3-uur:</i> Uitwerken toekomstanalyse: Macro en Meso</p> <p>Eindresultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Set met drijvende krachten 	<p>Deel 3:</p> <p>Hfdstk 7</p> <p>§8.1, §8.3</p>
3	<p><i>College 1-uur:</i> Scenario's ontwikkelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drijvende krachten verbinden en optimaliseren (ontdubbelen); - Op zoek naar abrupte discontinuïteiten: <ul style="list-style-type: none"> o CDS (Cascade Discontinuïteiten Sets) methode; o Brainstorm methode. <p><i>Praktijk 3-uur:</i> Een speurtocht naar abrupte discontinuïteiten (bovengenoemde methodes hanteren)</p> <p>Eindresultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Overzicht van drijvende krachten en abrupte discontinuïteiten. 	<p>Blz. 286 t/m 289</p>

4	<p><i>College 1-uur:</i> Scenario's ontwikkelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelen impactdiagram: <ul style="list-style-type: none"> o Zuivere zekerheden (link met trends) – belangrijk = spelen een rol in alle scenario's; o Abrupte discontinuïteiten met grote impact = kandidaten voor scenario-ontwikkeling. <p><i>Praktijk 2-uur:</i> Uitwerken impactdiagram en scenariokeuze maken. Eindresultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - welke scenario's gaan we uitwerken die relevant en plausibel zijn gezien de businesscase? - welke trends dienen we mee te nemen in alle scenario's? - zijn er nog drijvende krachten te koppelen aan bepaalde scenario's (kortom die niet voor alle scenario's relevant zijn)? 	Deel 3: Blz. 293 t/m 299
5	<p><i>College 1-uur:</i> Basisscenario's ontwikkelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Creëer basisscenario's; - Doorradicaliseren; - Associëren. <p><i>Praktijk 4-uur:</i> Uitwerken basisscenario's. Eindresultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Basisscenario's. Check op basis van de vragenlijst blz. 328 (scenario's toetsen). 	Deel 3: §10.1 §10.2
6	<p><i>College 1-uur:</i> In a nut-shell (vooruitblik voor blok 4):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Scenario's verbeelden: de kracht van storytelling - Scenario's toepassen en borgen <ul style="list-style-type: none"> o Strategische opties bedenken; o S-EWS: signalen destilleren en omzetten in acties. <p><i>Praktijk 4-uur:</i> Werken aan beeldende presentatie van basisscenario's. Let op: dit is puur het basisscenario ondersteunen met beeldmateriaal om het scenario meer body te geven. Het is geen uitgewerkte verbeelding zoals in §10.3 uiteengezet. Dit volgt in blok 4. Eindresultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - beeldende presentaties. 	Deel 3: §10.3 Deel 4: Hfdstk 11 Hfdstk 12 Blz 381 t/m 383 Hfdstk 16
7	<p><i>Plenaire bijeenkomst</i> Toets: presentatie van de scenario's Leerervaring delen</p>	

Variatiemogelijkheid

Je kunt de contacturen reduceren tot ongeveer 8 uur door de volgende opzet te hanteren:

- wk1: alle theorielessen combineren in één les aan de start van het blok (2 uur);
- wk1: de praktijkcase doornemen en een eerste start maken (2 uur);
- wk5: een moment voor vragen en ondersteuning (2uur);
- wk7: afsluiting.

NB: zie ook de bijbehorende presentatie voor de 1ste les op www.ivto.org

Opzet Blok 4

Wk	Onderwerp	Handboek SP
1	<p><i>Praktijk 4-uur:</i> Startvraag: zijn de basisscenario's volledig genoeg? Stakeholders? Keyfactors? Tijdslijnen? Zuiver extern gericht?</p> <p>Scenario's verbeelden: <ul style="list-style-type: none"> - Keuze maken voor verbeeldingsvorm in overleg met docent; - Verbeelding uitwerken. </p>	Deel 3: §10.3
2	<p><i>Praktijk 4-uur:</i> Scenario's verbeelden: <ul style="list-style-type: none"> - Verbeelding uitwerken. </p> <p>Eindresultaat: <ul style="list-style-type: none"> - Definitieve versie scenario-verbeelding. </p>	Deel 3: §10.3
3	<p><i>Werkcollege 3-uur:</i> <ul style="list-style-type: none"> - Veiligheidsplan inclusief scenario's van de 'praktijkcase' bestuderen. Wat valt op? - Lijst opstellen van genomen veiligheidsmaatregelen. - Veiligheidsmaatregelen windtunnellen door de diverse scenario's. Conclusies noteren en met elkaar delen. - Verdelen: welke scenario's dienen verder vertaald te worden naar aanvullende beleidsmaatregelen. </p> <p>Eindresultaat: <ul style="list-style-type: none"> - Scenariokeuze: welke scenario's gaan we vertalen naar aanvullend beleid. De scenario's waarin het veiligheidsplan reeds voorziet kunnen worden verworpen. </p>	Hfdstk 12
4	<p><i>College 1-uur:</i> <ul style="list-style-type: none"> - Veiligheidsbeleid/maatregelen ontwikkelen: <ul style="list-style-type: none"> o Wat is de doelgroep en de behoefte? Wat zijn de veiligheidsdoelstellingen? o Door welk beleid/maatregelen, gezien het scenario, kan deze doelstelling worden bereikt? o Maak een risicomatrix en destilleer vaste maatregelen en optionele maatregelen. </p> <p><i>Praktijk 4-uur:</i> <ul style="list-style-type: none"> - Opstellen van maatregelen (vast en optioneel) gezien het scenario dat zich afspeelt waarbij de veiligheidsdoelstellingen worden behaald. </p> <p>Eindresultaat: maatregelen (vast en optioneel)</p>	Essenties uit Hfdstk 13
5	<p><i>College 1-uur:</i> <ul style="list-style-type: none"> - Van maatregel (beleid) tot implementatie. </p> <p><i>Praktijk 3 uur:</i> <ul style="list-style-type: none"> - Doorvertaling naar een implementatievoorstel: <ul style="list-style-type: none"> o Maak onderscheid tussen vaste en optionele maatregelen; o Welke organisatie is nodig om de maatregelen te realiseren; o Wat betekent dit voor communicatie? Middelen? Etc; </p> <p>Eindresultaat: implementatievoorstel maatregelen</p>	Essenties uit Hfdstk 13

6	<p><i>College 1-uur:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Het idee achter een Strategic Early Warning System <p><i>Praktijk 3 uur:</i></p> <p>Ontwikkelen 'aanzet' van S-EWS:</p> <ul style="list-style-type: none">- Destilleer early warning signals bij optionele maatregelen;- Opzet ontwikkelen hoe 'deze signalen af te vangen en te interpreteren';- Doorvertaling maken richting organisatie en communicatie-aspecten. <p>Eindresultaat: aanzet S-EWS</p>	Hfdstk 16
7	<p>Toets:</p> <p>Presentatie van:</p> <ul style="list-style-type: none">- Scenarioverbeelding;- Geïdentificeerde maatregelen (vast en optioneel);- Implementatievoorstel;- Aanzet S-EWS;	

Variatiemogelijkheid

Je kunt de contacturen reduceren tot ongeveer 8 uur door de volgende opzet te hanteren:

- wk1: alle theorielessen combineren in één les aan de start van het blok (2 uur);
- wk1: de praktijkcase doornemen en een eerste start maken (2 uur);
- wk5: een moment voor vragen en ondersteuning (2uur);
- wk7: afsluiting.